

Διαδικασία ΔΙΙ_8: Επιτόπια επαλήθευση (πράξεις πλην ΚΕ)

1. Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η περιγραφή της διενέργειας των επιτόπιων επαληθεύσεων σε πράξεις πλην κρατικών ενισχύσεων. Οι επιτόπιες επαληθεύσεις στοχεύουν ιδίως στο να επιβεβαιωθεί ότι τα συγχρηματοδοτούμενα προϊόντα και υπηρεσίες έχουν παραδοθεί, οι πράξεις υλοποιούνται σύμφωνα με τους όρους της απόφασης ένταξης, ότι τηρούνται οι κανόνες προβολής και επικοινωνίας και ότι οι πληροφορίες που παρέχουν οι δικαιούχοι για τη φυσική και οικονομική υλοποίηση της πράξης, περιλαμβανομένων των δεικτών, είναι ακριβείς.

2. Πεδίο εφαρμογής

Η διαδικασία εφαρμόζεται από τη ΔΑ/ΕΦ και αφορά στις επιτόπιες επαληθεύσεις που διενεργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης των πράξεων πλην κρατικών ενισχύσεων (ΚΕ) μέχρι και την ολοκλήρωσή τους, σύμφωνα με το πρόγραμμα επιτόπιων επαληθεύσεων (βλ. Διαδ. ΔΙΙ_7).

Σημειώνεται ότι βάση για την κατάρτιση αυτού του προγράμματος αποτελεί η μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνου που περιγράφεται στις *Οδηγίες Ο.3*.

3. Θεσμικό Πλαίσιο

- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060: άρθρα 74, 103
- Απόφαση C(2019) 3452 final/14.5.2019 (κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για δημοσιονομικές διορθώσεις σε δημόσιες συμβάσεις)
- Νόμος 4914/2022: άρθρα 39, 42, 66, παρ. 3, περ. γ)
- ΥΑ 114947/01.12.22 (Β' 6132) (Επιλεξιμότητα δαπανών)
- ΚΥΑ 5483/30.01.2023 (Β' 390) (Σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων)

4. Περιγραφή

4.1 Στόχοι επιτόπιας επαλήθευσης

Κατά την επιτόπια επαλήθευση θα πρέπει να επιβεβαιώνεται:

- ότι η πράξη υλοποιείται πραγματικά
- ότι το φυσικό αντικείμενο (παραδιδόμενα προϊόντα, έργα, παρεχόμενες υπηρεσίες, κλπ) συμμορφώνονται πλήρως με τους όρους της Απόφασης Ένταξης, τα ΤΔΠ/ΤΔΥ, τα σχετικά έγγραφα (σύμβαση, τεχνικό παράρτημα υλοποίησης ΥΕ με ίδια μέσα κλπ.), καθώς και με το εφαρμοστέο δίκαιο
- η ακρίβεια και η ορθότητα των στοιχείων που υποβάλλει ο δικαιούχος όσον αφορά στη φυσική υλοποίηση της πράξης
- η πρόοδος των δεικτών και η ακρίβεια και ορθότητα του τρόπου υπολογισμού τους
- η ύπαρξη και η ακρίβεια των πρωτότυπων παραστατικών που δηλώθηκαν στα Δελτία Δήλωσης Δαπανών καθώς και η τήρηση λογιστικού συστήματος
- ότι υπάρχει φυσική πρόοδος, στη βάση και του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης της πράξης
- η τήρηση των κανόνων της ΕΕ για την προβολή και επικοινωνία¹

¹ Σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων της ΕΕ σχετικά με τα μέτρα προβολής και επικοινωνίας, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακύρωση έως και 3 % της στήριξης από τα Ταμεία από τη ΔΑ/ΕΦ [βλ. παρ. 3, άρθρο 50 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060]

- η τήρηση των εγγράφων που εξασφαλίζουν επαρκή διαδρομή ελέγχου
- η τήρηση των οριζόντιων πολιτικών (όπου απαιτείται)
- ότι ο δικαιούχος έχει συμμορφωθεί στις συστάσεις προηγούμενων επαληθεύσεων/ ελέγχων της ΔΑ/ΕΦ και άλλων ελεγκτικών οργάνων
- η τήρηση των όρων/προϋποθέσεων αποζημίωσης των δαπανών που υπολογίζονται με επιλογές απλοποιημένου κόστους.

4.2 Προσδιορισμός αντικειμένου επιτόπιας επαλήθευσης

Η ΔΑ/ ΕΦ, για κάθε πράξη στην οποία θα διενεργήσει επιτόπια επαλήθευση, προσδιορίζει το αντικείμενο της επαλήθευσης, δηλ. τα υποέργα που θα εξετάσει, τους φορείς στους οποίους θα διενεργηθεί η επαλήθευση, καθώς και το εύρος του φυσικού αντικειμένου και των δαπανών που θα επαληθεύσει επιτόπια (λαμβάνοντας υπόψη τον βαθμό υλοποίησης των υποέργων, το είδος των υποέργων², κλπ). Επίσης, προσδιορίζει τον τόπο διεξαγωγής της επαλήθευσης (έδρα δικαιούχου ή άλλου εμπλεκόμενου φορέα, τόπο υλοποίησης πράξης/ υποέργων εφόσον απαιτείται).

Όσον αφορά στις έκτακτες επιτόπιες επαληθεύσεις, το εύρος του αντικειμένου επαλήθευσης και ο τόπος διεξαγωγής προσδιορίζονται από τη ΔΑ/ΕΦ ανάλογα με τον σκοπό και τους λόγους διενέργειας κάθε έκτακτης επιτόπιας επαλήθευσης.

Στο πλαίσιο προσδιορισμού του εύρους της επαλήθευσης, η ΔΑ/ΕΦ καθορίζει στοιχεία, η επιβεβαίωση των οποίων δεν ήταν δυνατή κατά τη διοικητική επαλήθευση, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της συμπληρωματικότητας επιτόπιων και διοικητικών επαληθεύσεων και της μη επανάληψης των σημείων για τα οποία η ΔΑ/ΕΦ έχει αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα στο πλαίσιο της διοικητικής επαλήθευσης. Ωστόσο, αυτό δεν αποκλείει τη δυνατότητα επανάληψης των στοιχείων της επαλήθευσης εάν η ΔΑ/ΕΦ το κρίνει σκόπιμο.

Επιπλέον, δεδομένου ότι και οι διοικητικές επαληθεύσεις διενεργούνται σε δειγματοληπτική βάση δύο επιπέδων, ΔΔΔ και δαπανών, πριν τη διενέργεια της επιτόπιας επαλήθευσης και για την καλύτερη προετοιμασία της, η ΔΑ/ΕΦ δύναται να μελετήσει, από το γραφείο, στοιχεία της πράξης που αφορούν σε δαπάνες οι οποίες κατέστησαν αποδεκτές διαχείρισης και δεν είχαν επαληθευτεί διοικητικά από τη ΔΑ/ΕΦ. Είναι σημαντικό ο συνδυασμός διοικητικών και επιτόπιων επαληθεύσεων να εξασφαλίζει επαρκή μετριάσμο των κινδύνων.

4.3 Προετοιμασία για τη διενέργεια επιτόπιας επαλήθευσης

Η ΔΑ/ΕΦ, έχοντας προσδιορίσει το αντικείμενο της επιτόπιας επαλήθευσης και τους πόρους που θα αξιοποιήσει, προβαίνει στις ακόλουθες ενέργειες προετοιμασίας:

4.3.1 Ορισμός Οργάνου Επαλήθευσης

Η αρμόδια Μονάδα της ΔΑ/ΕΦ εισηγείται για τον ορισμό Οργάνου Επαλήθευσης. Στην απόφαση ορισμού Οργάνου Επαλήθευσης ορίζονται:

- ✓ το αντικείμενο της επιτόπιας επαλήθευσης
- ✓ το άτομο ή τα άτομα που συμμετέχουν στην επιτόπια επαλήθευση (άτομα της ΔΑ/ΕΦ ή/και εξωτερικοί συνεργάτες)
- ✓ ο τόπος και ο χρόνος διενέργειας της επαλήθευσης και
- ✓ το έργο του Οργάνου Επαλήθευσης.

² Για παράδειγμα, σε πράξεις με ΥΕ είδους «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+» εφαρμόζεται δειγματοληψία 2^{ου} επιπέδου (βλ. Οδηγίες Ο.3 του ΣΔΕ)

Το Όργανο Επαλήθευσης ορίζεται με απόφαση του Προϊσταμένου της ΔΑ/ΕΦ (*Ε.ΙΙ.8_1 Απόφαση Συγκρότησης Οργάνου Επαλήθευσης*), η οποία μπορεί να ταυτίζεται με την απόφαση ή την εντολή μετακίνησης του ατόμου/ων της ΔΑ/ΕΦ που θα μετέχει στη διενέργεια της επιτόπιας επαλήθευσης.

Δεδομένου ότι πρέπει να διασφαλίζεται διακρίσιμότητα σε επίπεδο φυσικού προσώπου για τη διενέργεια της αξιολόγησης και της επαλήθευσης κάθε μεμονωμένης πράξης καθώς και η αποφυγή οποιασδήποτε περίπτωσης σύγκρουσης συμφερόντων, πριν την απόφαση ορισμού του Οργάνου Επαλήθευσης, συμπληρώνονται από τα φυσικά πρόσωπα *δηλώσεις μη σύγκρουσης συμφερόντων*.

4.3.2 Συλλογή στοιχείων

Τα μέλη του Οργάνου Επαλήθευσης, προκειμένου να έχουν πλήρη εικόνα για το αντικείμενο που πρόκειται να επαληθεύσουν, συγκεντρώνουν και μελετούν τα σχετικά διαθέσιμα στοιχεία που έχουν καταχωρισθεί στο ΟΠΣ ή/ και στον φυσικό φάκελο της πράξης που τηρεί η ΔΑ/ΕΦ. Ενδεικτικά: Απόφαση Ένταξης Πράξης, ΤΔΠ/ ΤΔΥ, συμβάσεις, Τεχνικό Παράρτημα Υλοποίησης ΥΕ με Ίδια Μέσα ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο σχετίζεται με το είδος/ μέθοδο υλοποίησης κάθε υποέργου προς επαλήθευση, ΔΔΔ, προηγούμενες εκθέσεις/ πορίσματα επαληθεύσεων/ ελέγχων, ανοιχτές συστάσεις προς δικαιούχο και τυχόν προβλήματα που έχουν εντοπιστεί κατά την παρακολούθηση της πράξης.

4.3.3 Προσδιορισμός σημείων επαλήθευσης

Στη συνέχεια προσδιορίζουν τα σημεία που πρέπει να επαληθευτούν επιτόπια, λαμβάνοντας υπόψη:

- τους στόχους, το αντικείμενο της επικείμενης επιτόπιας επαλήθευσης, καθώς και
- τις ιδιαίτερες απαιτήσεις επαλήθευσης λόγω της ίδιας της φύσης της πράξης (από ή άυλο φυσικό αντικείμενο), είδος και μέθοδος υλοποίησης υποέργων, αλλά και της πορείας υλοποίησης της πράξης με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία.

Το Όργανο Επαλήθευσης, για την αποτύπωση των σημείων επαλήθευσης που έχει προσδιορίσει, μπορεί να χρησιμοποιήσει ή και να προσαρμόσει τη «γενική» *Λίστα Επιτόπιας Επαλήθευσης Λ.ΙΙ.8_0*, που συνοδεύει την παρούσα διαδικασία.

Συμπληρωματικά της «γενικής» λίστας *Λ.ΙΙ.8_0*, δύναται να χρησιμοποιούνται και πιο εξειδικευμένες λίστες για συγκεκριμένα είδη υποέργων (βλ. ενδεικτικά *Λ.ΙΙ.8_1*), οι οποίες μπορούν να προσαρμοστούν περαιτέρω, σύμφωνα με την εμπειρία της ΔΑ/ΕΦ.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που στο αντικείμενο της επαλήθευσης περιλαμβάνεται επιλογή απλοποιημένου κόστους, λαμβάνονται υπόψη τα σημεία επαλήθευσης που αποτυπώνονται στη σχετική εγκεκριμένη μεθοδολογία επιλογής απλοποιημένου κόστους.

4.3.4 Ενημέρωση Δικαιούχου

Η ΔΑ/ΕΦ ενημερώνει εγγράφως τον δικαιούχο³, μέσω του εντύπου: *Ε.ΙΙ.8_2 Επιστολή Ενημέρωσης Δικαιούχου*, για την επικείμενη επαλήθευση, καθώς και για τα στοιχεία και το προσωπικό που πρέπει να βρίσκονται στη διάθεση του Οργάνου Επαλήθευσης κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επαλήθευσης.

Σε περιπτώσεις που είναι αδύνατον να αποδειχθεί η πραγματοποίηση της πράξης μετά την ολοκλήρωσή της (π.χ. στις περιπτώσεις πράξεων κατάρτισης), οι επιτόπιες επαληθεύσεις πραγματοποιούνται χωρίς

³ Ο όρος «Δικαιούχος» στην παρούσα Διαδικασία δύναται να αφορά:

- τον/τους δικαιούχο/ους της πράξης/ υποέργων αυτής ή και
- τον φορέα που εμπλέκεται στην υλοποίηση της πράξης/ υποέργων, όπως για παράδειγμα, φορέα που έχει επιλεγεί ώστε να παρέχει προδιαγεγραμμένες υπηρεσίες σε ωφελούμενους (δομή παροχής υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών, κλπ.), καθώς η επιτόπια επαλήθευση δύναται να διενεργηθεί σε οποιονδήποτε από τους ως άνω φορείς.

προειδοποίηση. Στις περιπτώσεις αυτές περιλαμβάνονται και οι επιτόπιες επαληθεύσεις πράξεων που διενεργούνται πριν τη δήλωση δαπάνης τους, εφόσον το φυσικό αντικείμενό τους δεν μπορεί να επαληθευτεί μετά τη δήλωση δαπάνης.

Χωρίς προειδοποίηση πραγματοποιούνται και έκτακτες επιτόπιες επαληθεύσεις που γίνονται για τη διερεύνηση ένδειξης απάτης (*Διαδικασία: Δ_VIII_2*) ή τη διερεύνηση μίας καταγγελίας (*Διαδικασία: Δ_VIII_3*), σε περιπτώσεις που κρίνεται σκόπιμο ότι ο δικαιούχος δεν θα πρέπει να έχει προβεί σε προετοιμασία για το θέμα/στοιχεία που σκοπεύει να εξετάσει επιτοπίως η ΔΑ/ΕΦ (π.χ. περίπτωση καταγγελίας για τη μη πραγματοποίηση καταρτίσεων από φορέα).

Σημειώνεται ότι όταν πραγματοποιείται επιτόπια επαλήθευση χωρίς προειδοποίηση, η *Απόφαση Συγκρότησης Οργάνου Επαλήθευσης* δεν αναρτάται στο Πρόγραμμα Διαύγεια πριν τη διενέργεια της επαλήθευσης, αλλά αμέσως μετά.

4.4 Διενέργεια Επιτόπιας Επαλήθευσης και σύνταξη Έκθεσης Επιτόπιας Επαλήθευσης

Η επιτόπια επαλήθευση πραγματοποιείται ή στην έδρα του δικαιούχου/φορέα ή/και στον τόπο υλοποίησης της πράξης/υποέργων εάν το φυσικό αντικείμενο δεν είναι δυνατόν να επαληθευτεί στην έδρα του Δικαιούχου/φορέα.

Το Όργανο Επαλήθευσης συμπληρώνει *λίστα επιτόπιας επαλήθευσης* (βλ. 4.3.3) την οποία στη συνέχεια επισυνάπτει στο ΟΠΣ. Κατά τη διενέργεια της επαλήθευσης, συγκεντρώνει όλα τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να καταστεί δυνατή η τεκμηρίωση. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επαλήθευσης, δεν είναι διαθέσιμο το σύνολο των στοιχείων τεκμηρίωσης που απαιτούνται, τότε το Όργανο Επαλήθευσης ζητά μέσω ΟΠΣ την αποστολή συμπληρωματικών στοιχείων, από τον Δικαιούχο εντός περιορισμένης προθεσμίας η οποία δεν θα πρέπει να ξεπερνά τις πέντε (5) ημερολογιακές ημέρες.

Με βάση τα στοιχεία που έχει καταγράψει και συγκεντρώσει το Όργανο Επαλήθευσης, συντάσσει την *Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης (Ε.ΙΙ.8_3)*. Εφόσον κατά τη διάρκεια σύνταξης της Έκθεσης θεωρηθεί σκόπιμο, το Όργανο που διενήργησε την επαλήθευση δύναται να ζητήσει συμπληρωματικά στοιχεία τα οποία ο Δικαιούχος οφείλει να προσκομίσει εντός πέντε (5) ημερολογιακών ημερών.

Η *Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης* συντάσσεται από το Όργανο Επαλήθευσης εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την ολοκλήρωση της επιτόπιας επαλήθευσης.

Ανάλογα με τον εντοπισμό ή μη, ευρημάτων κατά την επιτόπια επαλήθευση, η διαδικασία ακολουθεί διαφορετική ροή (βλ. Ενότητες 4.4 και 4.3 αντίστοιχα).

Παρατήρηση: Η συμμόρφωση δικαιούχου σε συστάσεις προηγούμενων διαχειριστικών επαληθεύσεων της ΔΑ/ΕΦ και ελέγχων άλλων ελεγκτικών οργάνων (που βρίσκονται σε εκκρεμότητα) μπορεί να αποτελέσει σημείο επαλήθευσης σε προγραμματισμένη επιτόπια επαλήθευση ή αντικείμενο έκτακτης επιτόπιας επαλήθευσης. Και στις δύο περιπτώσεις (προγραμματισμένη ή έκτακτη επαλήθευση), εφόσον διενεργηθούν, η συμμόρφωση ή μη του δικαιούχου σε συστάσεις στοιχειοθετείται αποκλειστικά σε ειδικό πεδίο που έχει προβλεφθεί στο *Έντυπο Ε.ΙΙ.8_3 Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης*. Άρα, εάν διαπιστωθεί «μη συμμόρφωση», περιγράφεται μόνο στο ειδικό αυτό πεδίο, δεν καταγράφεται στον διακριτό πίνακα ευρημάτων της *Έκθεσης Επιτόπιας Επαλήθευσης* και η λήψη μέτρου για τη «μη συμμόρφωση» (π.χ. δημοσιονομική διόρθωση) δεν προτείνεται και δεν καταγράφεται στην Έκθεση, αλλά αποφασίζεται κατά τη διοικητική εξέταση της *Διαδικασίας ΔΙΙ_9*, οπότε και γίνονται οι απαιτούμενες ενέργειες ανά περίπτωση.

4.5 Μη εντοπισμός ευρημάτων

Σε περίπτωση που η *Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης* δεν περιλαμβάνει εύρημα, καθίσταται οριστική. Εγκρίνεται από τον/ην Προϊστάμενο/νη της ΔΑ/ΕΦ και κοινοποιείται μέσω του ΟΠΣ στον Δικαιούχο εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την έγκρισή της.

4.6 Εντοπισμός ευρημάτων

4.6.1 Προσωρινή Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης

Σε περίπτωση που η Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης περιλαμβάνει εύρημα είναι προσωρινή.

Τα ευρήματα που έχουν εντοπιστεί κατά την επιτόπια επαλήθευση, καταχωρίζονται επιλέγοντας από αναπτυσσόμενη λίστα που έχει ενσωματωθεί στο ΟΠΣ⁴, αποτυπώνονται σε διακριτό πίνακα της Έκθεσης, περιγράφονται αναλυτικά και καταγράφονται τα μέτρα για τον χειρισμό τους: η ΔΑ/ΕΦ δύναται να προτείνει περικοπή ποσού (δημοσιονομική διόρθωση), την επιβολή ανάκτησης ή μείωσης ορίου πληρωμών για το ποσό αυτό ή/ και να προβεί σε σύσταση προς τον δικαιούχο. Πιο συγκεκριμένα:

- Εάν το εύρημα αφορά σε παρατυπία, αυτή αναφέρεται στην Έκθεση με κατάλληλη τεκμηρίωση και προτείνεται δημοσιονομική διόρθωση. Εφόσον η παρατυπία αφορά δαπάνες για τις οποίες έχει καταβληθεί η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά, προτείνεται και ανάκτηση του ποσού ή ανάλογη μείωση ορίου πληρωμών σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 8 του άρθρου 42 του ν. 4914/2022. Στην Έκθεση, αναφέρεται και ο υπόχρεος⁵ στην ενέργεια αυτή.
- Σε περίπτωση που για την εντοπισμένη παρατυπία προτείνεται κατ' αποκοπή διόρθωση, συμπληρώνεται και η σχετική οθόνη στο ΟΠΣ σύμφωνα με τις *Ο.4: Οδηγίες για κατ' αποκοπή διορθώσεις*.
- Εάν σε συνέχεια ευρήματος, απευθυνθεί σύσταση προς τον δικαιούχο (μέτρα/ ενέργειες προς εφαρμογή από τον δικαιούχο), εκτός από τη σαφή περιγραφή της στην Έκθεση, τίθεται και προθεσμία για τη συμμόρφωση του δικαιούχου σε αυτήν.
- Εάν εντοπιστεί μη επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση δαπάνη της περ. γ) της παρ. 3 του άρθρου 66 του ν. 4914/2022 (ειδικότερα η αναφορά στις περ. τις παρ. 2 του άρθρου 33 του ν. 4314/2014 που εφαρμόζονται), που έχει εκ παραδρομής δηλωθεί ως επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση, πρέπει να γίνει σχετική διόρθωση, η οποία δεν επιβαρύνει τον δικαιούχο. Στην περίπτωση αυτή, επιλέγεται το σχετικό εύρημα από την αναπτυσσόμενη λίστα, στην περιγραφή του ευρήματος γίνεται αναφορά στη σχετική διάταξη που προβλέπει αυτήν την κατηγορία δαπάνης και καταγράφεται το ποσό που πρέπει να διορθωθεί.

Η προσωρινή Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης εγκρίνεται από τον/ην Προϊστάμενο/νη της ΔΑ/ΕΦ και κοινοποιείται μέσω του ΟΠΣ στον δικαιούχο εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την έγκρισή της, ώστε ο δικαιούχος να διατυπώσει τυχόν αντιρρήσεις του.

4.6.2 Διαδικασία αντιρρήσεων, οριστικοποίηση και κοινοποίηση Έκθεσης Επιτόπιας Επαλήθευσης

Ο δικαιούχος δύναται να υποβάλει, στην αρμόδια ΔΑ/ΕΦ που διενήργησε την επιτόπια επαλήθευση, εγγράφως τις αντιρρήσεις του, εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή της προσωρινής Έκθεσης Επιτόπιας Επαλήθευσης.

Οι αντιρρήσεις εξετάζονται από τη ΔΑ/ΕΦ που διενήργησε την επιτόπια επαλήθευση εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την υποβολή τους.

Σε περίπτωση που απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση, προκειμένου να ληφθεί απόφαση για το βάσιμο ή μη των αντιρρήσεων που υποβλήθηκαν, δύναται να διενεργείται άμεσα συμπληρωματική επαλήθευση από το ίδιο Όργανο που διενήργησε την αρχική επαλήθευση. Στην περίπτωση αυτή, η Έκθεσή⁶ ολοκληρώνεται

⁴ Η κωδικοποίηση των ευρημάτων, που περιλαμβάνει η λίστα, ακολουθεί και συμπληρώνει την κωδικοποίηση της Γ.Δ. Περιφερειακής Πολιτικής (REGIO) της ΕΕ.

⁵ Διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με την περ. γ) της παρ. 3 του άρθρου 66 του ν. 4914/2022 (ειδικότερα η αναφορά στην παρ. 5 του άρθρου 33 του ν. 4314/2014), ο υπόχρεος σε ανάκτηση φορέας δύναται να διαφέρει από τον δικαιούχο, εφόσον ο λήπτης της επιχορήγησης ή της χρηματοδότησης δεν είναι ο Δικαιούχος και η παρατυπία οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη του λήπτη (και όχι του Δικαιούχου).

⁶ Διευκρινίζεται ότι δεν συντάσσεται νέα Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης. Τα αποτελέσματα της συμπληρωματικής επαλήθευσης καταγράφονται στην Έκθεση που είχε συνταχθεί και κοινοποιηθεί στον Δικαιούχο για αντιρρήσεις.

(με συμπλήρωση των στοιχείων που προέκυψαν), εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία διενέργειας της συμπληρωματικής επαλήθευσης.

Μετά την εξέταση των αντιρρήσεων ή σε περίπτωση παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας υποβολής των αντιρρήσεων, η Έκθεση οριστικοποιείται.

- Όταν η οριστική Έκθεση δεν προτείνει δημοσιονομική διόρθωση ή και ανάκτηση/μείωση ορίου πληρωμών, εγκρίνεται από τον τον/ην Προϊστάμενο/η της αρμόδιας ΔΑ/ΕΦ, και κοινοποιείται μέσω ΟΠΣ στον δικαιούχο. Εφόσον η οριστική Έκθεση περιλαμβάνει συστάσεις προς τον δικαιούχο, η αρμόδια ΔΑ/ ΕΦ παρακολουθεί τη συμμόρφωσή του και προβαίνει στη λήψη μέτρων εφόσον απαιτείται, σύμφωνα με τη Διαδικασία ΔΙΙ_9.
- Όταν η οριστική Έκθεση προτείνει δημοσιονομική διόρθωση ή και ανάκτηση/ μείωση ορίου πληρωμών, εγκρίνεται από το αρμόδιο όργανο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 της ΚΥΑ Δημοσιονομικών Διορθώσεων (εφεξής ΚΥΑ). Κοινοποιείται στον δικαιούχο μέσω ΟΠΣ εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την έγκρισή της, στην Ειδική Υπηρεσία «Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων», καθώς και στην αρμόδια ΔΑ, εφόσον ο φορέας διαχείρισης είναι Ενδιάμεσος Φορέας.

Με την έγκριση της οριστικής Έκθεσης από το ως ανωτέρω αρμόδιο όργανο, η ΔΑ/ΕΦ συντάσσει Δελτίο Καταχώρισης Διορθώσεων (Ε.2) κατηγορίας 1_Α, μέσω του οποίου καταχωρίζει στο ΟΠΣ, εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την έγκριση, το ποσό της δημοσιονομικής διόρθωσης, μειώνοντας αντίστοιχα τα συγχρηματοδοτούμενα ποσά που έχουν ήδη καταχωρισθεί. Τα ποσά αυτά δεν μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν για την εν λόγω πράξη.

Η ανακοίνωση παρατυπιών στην ΕΕ γίνεται κατά τα προβλεπόμενα στη Διαδικασία «ΔΙΙΙ_3: Αναφορά Παρατυπιών στην ΕΕ».

Για μείωση ορίου πληρωμών ακολουθείται η ροή της ενότητας 4.5 και για ανάκτηση η ροή της ενότητας 4.6.

4.7 Μείωση ορίου πληρωμών

Στην περίπτωση που σύμφωνα με τα ανωτέρω, στην οριστική Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης προβλέπεται δημοσιονομική διόρθωση και ανάλογη μείωση ορίου πληρωμών, εκδίδεται, από το αρμόδιο όργανο του άρθρου 8 της ΚΥΑ, Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης και Μείωσης Ορίου Πληρωμών (Ε.3_α). Η Απόφαση κοινοποιείται στον δικαιούχο, στη Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, στην Ειδική Υπηρεσία «Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων», καθώς και στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή εφόσον η απόφαση εκδίδεται από το αρμόδιο όργανο του Ενδιάμεσου Φορέα.

4.8 Ανάκτηση

Στην περίπτωση που στην οριστική Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης προβλέπεται δημοσιονομική διόρθωση και ανάκτηση, ο δικαιούχος/ υπόχρεος στην ανάκτηση φορέας δύναται να επιστρέψει οικειοθελώς, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την παραλαβή της οριστικής Έκθεσης, το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσό στον λογαριασμό «ΠΔΕ Αδιάθετα Υπόλοιπα Παρελθόντων Οικονομικών Ετών» που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος, με την αναγραφή του Αναλυτικού Λογαριασμού Εσόδων (ΑΛΕ) δημοσιονομικών διορθώσεων και του ενάρθρου της πράξης. Για τον σκοπό αυτό, η οριστική Έκθεση περιλαμβάνει τουλάχιστον τον ενάρθρο της πράξης, τα στοιχεία ταυτοποίησης του υπόχρεου φορέα, το ποσό της επιστροφής, τον ΑΛΕ και την ως άνω προθεσμία.

Ο υπόχρεος φορέας ενημερώνει τη ΔΑ/ΕΦ για την καταβολή του ποσού, εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών, με την προσκόμιση σε αυτήν των στοιχείων τεκμηρίωσης του καταβληθέντος ποσού.

Εφόσον δεν επιστραφεί το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσό εντός της προθεσμίας, η ΔΑ/ΕΦ εισηγείται στο αρμόδιο όργανο του άρθρου 8 της ΚΥΑ την έκδοση *Απόφασης Δημοσιονομικής Διόρθωσης και Ανάκτησης (Ε.3_β)* και ενεργοποιείται η *Διαδικασία ΔΙΙΙ_2: Ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών*.

Η *Απόφασης Δημοσιονομικής Διόρθωσης και Ανάκτησης*, που αποτελεί νόμιμο τίτλο βεβαίωσης του χρέους, κοινοποιείται στον δικαιούχο, στη Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, στην Ειδική Υπηρεσία «Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων», καθώς και στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή εφόσον η απόφαση εκδίδεται από το αρμόδιο όργανο του ΕΦ.

4.9 Τήρηση Αρχείου

Η ΔΑ/ΕΦ τηρεί σε αρχείο όλα τα σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας είτε ηλεκτρονικά, είτε στον φάκελο της πράξης.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΑΠΑΤΗΣ

Εάν στο πλαίσιο μίας επιτόπιας επαλήθευσης, η ΔΑ/ΕΦ εντοπίσει παρατυπία και κρίνει ότι αυτή ενδεχομένως ενέχει πρόθεση («ένδειξη απάτης»), στην *Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης* που κοινοποιείται στο Δικαιούχο ΔΕΝ αναφέρει ότι εντοπίστηκε «ένδειξη απάτης», καθώς ο Δικαιούχος δεν πρέπει να ενημερωθεί σχετικά.

Σε κάθε περίπτωση, η ΔΑ/ΕΦ προχωρά και εφαρμόζει *κανονικά* τις ενέργειες για διόρθωση ή και ανάκτηση ή μείωση ορίου πληρωμών που έχουν περιληφθεί στην οριστική *Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης* σε συνέχεια του εντοπισμού της παρατυπίας, και στην ανακοίνωση αυτής στην ΕΕ μέσω του IMS (σύμφωνα με τη *Διαδικασία «ΔΙΙΙ_3»*).

Όσον αφορά στις *επιπλέον* ενέργειες που θα εφαρμόσει για το χειρισμό της «ένδειξης απάτης», επισημαίνονται τα εξής:

- Εφόσον, η ένδειξη απάτης εντοπίστηκε σε επιτόπια επαλήθευση που είχε διενεργηθεί με αποκλειστικό σκοπό τη διερεύνηση καταγγελίας, για την *περαιτέρω* εξέταση της ένδειξης απάτης, εφαρμόζονται τα αντίστοιχα βήματα που περιγράφονται στη *ΔΙΙΙ_3: Υποδοχή και εξέταση καταγγελιών*.
- Εφόσον, η ένδειξη απάτης εντοπίστηκε σε οποιαδήποτε άλλη επιτόπια επαλήθευση (εκτός της περίπτωσης διερεύνησης καταγγελίας), για την περαιτέρω διερεύνηση της ένδειξης απάτης, εφαρμόζεται η *Διαδικασία: Δ_ΙΙΙ_2: Εξέταση ενδείξεων απάτης και αναφορά υπονοιών απάτης*.

5. Σχετικά έντυπα

Κωδικός	Περιγραφή
Ε.ΙΙ.8_1	Απόφαση Συγκρότησης Οργάνου Επαλήθευσης (πράξεις πλην ΚΕ)
Ε.ΙΙ.8_2	Επιστολή Ενημέρωσης Δικαιούχου (πράξεις πλην ΚΕ)
Ε.ΙΙ.8_3	Έκθεση Επιτόπιας Επαλήθευσης (πράξεις πλην ΚΕ)
Λ.ΙΙ.8_0	Λίστα Επιτόπιας Επαλήθευσης (πράξεις πλην ΚΕ)
Λ.ΙΙ.8_1	Λίστα Επιτόπιας Επαλήθευσης τεχνικών έργων

Στη Διαδικασία αυτή, δύνανται να χρησιμοποιηθούν τα τυποποιημένα έντυπα:

E.2	Δελτίο Καταχώρισης Διορθώσεων
E.3_α	Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης και Μείωσης Ορίου Πληρωμών
E.3_β	Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης και Ανάκτησης